

TÖRTÉNELEM

**KÖZÉPSZINTŰ
PRÓBAÉRETTSÉGI
ÍRÁSBELI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

2025/2026-os tanév

2026. január 10.

**Budapesti Fazekas Mihály
Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium**

1. A feladat a kereszténység főbb tanításaihoz kapcsolódik. Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

„A tizenegy tanítvány (a) elment Galileába, arra a hegyre, ahova (b) rendelte őket. Amint meglátták, leborultak előtte, bár néhányan kételkedtek. [...] (b) odalépett hozzájuk, és így szólt: „Én kaptam minden hatalmat égen és földön. Menjetez tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére, és tanítsátok meg őket mindannak a megtartására, amit parancsoltam nektek. S én veletek vagyok mindennap, a világ végéig.”

a) Hogyan nevezzük az (a)-val jelölt személyeket?

..... **apostol(ok)**

b) Nevezze meg a szövegből kihagyott, (b)-vel jelölt személyt!

..... **Jézus (Krisztus)**

c) Milyen héber eredetű szóval nevezték meg a keresztények a forrásban (b)-ként szereplő személyt?

..... **Messiás**

d) Hogyan nevezzük a Biblia azon részét, amelyből a forrásszemelvény származik?

..... **Evangelium(ok)/ Újszövetség**

4 pont	
--------	--

2. A feladat az iszlám vallással kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! Karikázza be a helyes megoldás betűjelét! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

„Amikor Allah Küldötte látta, hogy népe nem fogadja el azt, amivel Allah megbízta, és társait üldözik, engedélyt adott nekik, hogy elhagyják földjüket, és Jaszribba menjenek. Allah menedéket és erőt adott ott nekik, és amikor a Küldött is kivándorolt hozzájuk, a hívők közössége megerősödött, és Allah ügye nyilvánvalóvá vált.” (Ibn Iszhák - klasszikus iszlám történeti műve, 8. század)

a) Mely állítás következik közvetlenül a forrásból?

- A) Az iszlám tanításai azonnal elfogadottá váltak Mekkában.
- B) A vallási és világi vezetés Mohamed halála után szétvált.
- C) A vallási és világi vezetés egy kézben összpontosult.**
- D) A Korán Mohamed életében nyerte el végleges formáját.

b) Mi lett közvetlen következménye Mohamed Medinába költözésének a forrás szerint?

- A) Az iszlám tanításai azonnal egész Arábiában elterjedtek.
- B) Jótékony hatással volt a hívők közösségre.**
- C) A Korán végleges formát öltött.
- D) Mohamed vallási szerepe háttérbe szorult a politikai vezetés mögött.

c) Miért vált szükségessé Mohamed halála után új vezető megválasztása?

- A) Mert a Korán tanításai értelmezésre szorultak.
- B) Mert a prófétai szerepet tovább kellett örökíteni.
- C) Mert a közösség vallási és világi irányítása is megoldásra várt.**
- D) Mert az iszlám egysége azonnal megbomlott.

d) Mi okozta a forrás szerint Mohamed és követői kivándorlását Mekkából?

- A) A Korán tanításainak végleges rögzítése, amely új központot igényelt.
- B) A tanítások elutasítása és a hívők üldöztetése.**
- C) Mohamed meghívása a medinai törzsek által.
- D) A kereskedelmi útvonalak ellenőrzésének szándéka.

4pont	
-------	--

3. A feladat a tatárjárással kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont)

„A tatárok nem messze a hadseregtől találtak egy gázlót, és egy éjszaka alatt mindnyájan átkeltek rajta, és hajnalban a király seregét körülvéve, jégesőként kezdték lőni nyilaikat a hadseregre. A magyarok, részint hogy meglepték, részint hogy ravaszsággal megelőzték őket, fegyvert öltve lóra szálltak, de a katonák nem tudták uraikat, az urak katonáikat megtalálni, és amikor harcba indultak, lanyhán és egykedvűen vonultak. A nyíllövések oly sűrűn estek, hogy a harcosokat szinte árnyékba borították, és a nyilak úgy repdestek a levegőben, mint a sáskák és szöcskék szoktak szállni. És így, mivel a nyilazást nem tudták megállítani, visszatértek a sereg kötelékébe. A király pedig nem volt képes felállítani a csatarendet. És ha a magyarok a sereg egy-egy részéből összegyűlten vonultak a harcba, a tatárok szembejöttelék velük nyilaikkal, és arra kényszerítették őket, hogy visszavonuljanak a sereg körletébe, úgyhogy a szerföltt nagy hőség és a helyszűke következtében akkora fáradtság vett erőt rajtuk, hogy a király és a kalocsai érsek, akik aggódva rettegtek, sem fenyegetésekkel, sem hízelgésekkel és buzdítással nem voltak képesek harcba küldeni őket, hiszen hajnaltól egészen délig ebben a szorongatott helyzetben voltak már.” (Rogerius mester siralmas éneke)

- a) Melyik folyón keltek át a tatárok az idézett részletben?**Sajó**.....
- b) Mikor zajlott a csata? (év, hó)**1241. április**.....
- c) Jelölje X jellel, hogy a szerző szerint melyik tényező **nem** tartozik a magyarok vereségének fő okai közé!

	a magyar sereg szervezetlensége
	a támadás váratlanul érte a magyar sereget
X	a király elmenekült
	a magyar sereg szűk, kedvezőtlen táborhelye
	kimerültség és hőség

- d) Nevezzen meg egy olyan tényezőt, amely a tatár sereg katonai fölényét biztosította a csata folyamán!

Pl. mozgékonyság, tömeges és folyamatos nyílzápor, bekerítő hadmozdulatok, szervezetség

Más, tartalmilag helyes megoldás is elfogadható.

4 pont	
--------	--

4. A feladat az angol alkotmányos monarchia történetéhez kapcsolódik. Oldja meg a feladatot a forrás és ismeretei alapján! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

„A király hatalma nem önkényes: döntéseit miniszterein keresztül gyakorolja, akik tetteikért a parlamentnek felelősek. A törvények végrehajtása a kormány feladata, amely a parlament többségének támogatására támaszkodik. A király személye sérthetetlen, de a kormányzati döntésekért nem ő, hanem tanácsadói viselik a politikai felelősséget.” (Alkotmányjogi elemzés, 19. század)

Egészítse ki az alábbi táblázatot a forrás és saját ismeretei alapján! (A válaszok legyenek rövidek, egy vagy néhány szavasak.)

A végrehajtó hatalom szereplője	Feladata / jellemzője
Király	uralkodik, de nem kormányoz/korlátozott a hatalma
Kormány (miniszterek)	végrehajtják a törvényeket
Miniszterelnök	a kormány vezetője
Parlament	ellenőrzi a kormányt

4 pont	
--------	--

5. A feladat a mohácsi csatával kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat a forrás és saját ismeretei alapján! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

„Ezenközben Szolimán szultán előrenyomult, és Ibrahim basa vezette a ruméliei sereget, Behram basa pedig az anatóliaiakat. Tomori maga állította fel hosszú arcvonalon teljes hadnépét, gyalogos seregeket helyezve a lovascsapatok közé, hogy a török sokaság ne kerítthesse be őket olyan könnyen. Azt a csekély számú ágyút pedig, ami rendelkezésére állt, a megfelelő helyekre állította. A szekértábornál őrizetül olyan katonákat hagyott, akik még tapasztalatlanok voltak a harcban. A király az első csapatok mögött állott; Tomori hagyott külön jókora sereg válogatott lovagot személye védelmére. A török, amint odaérkezett, kétszer elsütötte az ágyúkat, de olyan magasra célzott, hogy alig tett kárt a lándzsások között. ... Ezután rájuk rontottak lovas seregeikkel, s elkezdődött a szemtől-szembeni csata, a török csapatok megtámadták a szekértábort. Emiatt szükségessé vált azon az oldalon a segítség; odaküldték a több mint ezer válogatott lovagot” (Brodarics István: Igaz leírás a magyaroknak a törökkel Mohácsnál vívott csatájáról)

Az alábbi állítások mellé írja be a **megfelelő kategória betűjelét**. Egy betűjel többször felhasználható, és nem mindegyik betűjelet kell használni.

- **O** – oszmán sereg
- **M** – magyar sereg
- **K** – mindkettő
- **N** – egyik sem

- a) Fegyelmezett, tapasztalt hadvezérek irányították ...**O**...
- b) A hadvezetés következetesen került a döntő ütközetet, és elsősorban felőrlő manőverekre törekedett. ...**N**...
- c) Fő támadó feygyverneme a nehézlovasság volt ...**M**...
- d) Színlelt visszavonulást alkalmazott hadműveletként ...**O**...

4 pont	
--------	--

6. A feladat az áprilisi törvényekre vonatkozik. Egészítse ki a mondatokat azzal a fogalommal, amely a forrásban megjelenő változást a legpontosabban fejezi ki! A felsorolt szakkifejezésekből válasszon! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

„Magyarország s a kapcsolt részek minden lakosai, minden közterheket különbség nélkül egyenlően és aránylagosan viselik.”

„Az úrbér és azt pótló szerződések alapján eddig gyakorlatban volt szolgálatok (robot), dézsma és pénzbeli fizetések, e törvény kihirdetésétől fogva örökösen megszüntetnek.”

„A ministerek az országgyűlés mindegyik táblájánál annak kíváratára megjelenni, s a megkívántató felvilágosításokat előadni tartoznak.” (Részletek az 1848. évi törvénycikkekből)

Fogalmak: rendi kiváltságok – közteherviselés – úrbéri szolgáltatások – felelős minisztérium – népképviselői országgyűlés – abszolutizmus – jobbágyszabadítás – polgári átalakulás – királyi rendeletek – nemesi adómentesség – végrehajtó hatalom - kormány

1. A forrás első mondata arra utal, hogy megszűnt az a rendi állapot, amelyben a nemesség a **rendi kiváltságok** következtében mentesült az adófizetés alól.
2. A kormány politikai felelőssége a(z) **népképviselői országgyűlés** felé állt fenn, ami élesen eltért a korábbi rendi-udvari gyakorlattól.
3. A végrehajtó hatalom működésében lényeges változást jelentett, hogy az ország irányítását **felelős minisztérium** látta el, nem pedig kizárólag az uralkodó döntött.
4. Az áprilisi törvények alapján az 1848-as változások célja nem egy forradalmi államforma-váltás, hanem a **polgári átalakulás** megvalósítása volt.

4 pont	
--------	--

7. A feladat a 19. századi polgári állam jellemzőire vonatkozik. A forrás és ismeretei alapján oldja meg a feladatot! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

„A törvény előtt minden polgár egyenlő, s kiváltságok alapján senki meg nem különböztethető. A törvényhozó hatalom a nemzet képviselőit illeti, míg a végrehajtó hatalmat az uralkodó és felelős miniszterei gyakorolják. Adót csak törvény útján, a képviseleti testület hozzájárulásával lehet kivetni.”
(19. századi alkotmányos jogszabály részlete)

Karikázza be mondatok három lehetséges befejezése közül annak a betűjelét, amely leginkább megfelel a forrás teljes tartalmának és logikájának!

1. A forrásban bemutatott államforma legpontosabban úgy írható le, mint...

A) alkotmányosan korlátozott abszolútizmus.

B) rendi monarchia modern jogi elemekkel.

C) polgári alkotmányos monarchia.

2. Az, hogy a törvényhozó hatalom „a nemzet képviselőit illeti”, arra utal, hogy...

A) a törvényeket közvetlen népszavazással fogadták el.

B) a népképviseleti elv vált a politikai legitimitáció alapjává.

C) a parlament a végrehajtó hatalomnak volt alárendelve.

3. Az „uralkodó és felelős miniszterei” kifejezés leginkább azt fejezi ki, hogy...

A) az uralkodó politikai döntéseiért személyesen felel a parlament előtt.

B) a politikai felelősség a minisztereket terheli, nem az uralkodót.

C) a végrehajtó hatalom teljes egészében a törvényhozás kezében van.

4. Az adókvetés törvényhozáshoz kötése elsősorban azt a célt szolgálta, hogy...

A) az állam gazdasági beavatkozása megszűnjön.

B) a végrehajtó hatalom pénzügyi ellenőrzés alá kerüljön.

C) az adóterhek egyenlően oszoljanak meg a társadalomban.

4 pont	
--------	--

8. A feladat a Horthy-korszakra vonatkozik. A forrás és ismeretei alapján oldja meg a feladatot! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

„A termelés előmozdítása minden kormány kötelessége és nem vállalom azt a vádat, hogy ez a kormány a termelést a maga részéről nem támogatta azok között a határok között, amelyeket. pénzügyi helyzetünk előír. Az ipar nagy fejlődésnek indult az országban. Azonban legyünk tisztában azzal, hogy külföldi tőkeimport nélkül még az iparfejlesztés kérdését sem tudjuk megoldani. ... A saját erőből való fölemelkedésnek tulajdonképpen két eszköze van: az egyik a takarékoság az államháztartásban és a kiadós adóztatás, másfelől pedig a termelés emelése és fokozása. Azonban mind a kettőt egyidőben kellett volna csinálni, mert az egyik, sajnos, nem elegendő. De mind a kettőhöz hiányoztak az erőforrások. ... Itt nem a kormány érdekéről, hanem az ország pénzügyi helyzetének érdekeiről van szó.”

„Együtt kellett megoldani a jóvátételek kérdését a költségvetés szanálásának kérdésével és együtt egy külföldi kölcsönnel, amely külföldi tőkeimport útján lehetővé teszi az ország közigazdaságának javulását.” (Bethlen István beszédeiből és kormányzati nyilatkozataiból, 1923–1926)

Válassza ki és karikázza be azon állítások betűjelét, amelyek a bethleni konszolidációra jellemzőek.

1. A külföldi hitel célja az állami beruházások tartós finanszírozása volt.

2. A pénzügyi stabilizáció feltétele az államháztartás egyensúlyának megteremtése volt.

3. Az új valuta bevezetése hozzájárult az infláció megfékezéséhez.

4. A gazdaság átalakításának fő eszköze az államosítás volt.

5. A külföldi kölcsön átmeneti eszközként szolgált a gazdaság talpra állításához.

6. A gazdaságpolitika célja a tervgazdaság kiépítése volt.

7. A konszolidáció elsősorban a pénzügyi stabilitás megteremtésére irányult.

8. A gazdasági beavatkozás mértéke meghaladta a piacgazdaság kereteit.

4 pont	
--------	--

9. A feladat a holokausztra vonatkozik. Oldja meg a feladatot a forrás és ismeretei alapján!

(Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

„Egy reggel felszólítottak bennünket, hogy azonnal hagyjuk el lakásunkat, és csak a legszükségesebb holminkat vigyünk magunkkal. A gettóban zsúfoltság uralkodott, majd néhány nap múlva vagonokba tereltek bennünket. Azt mondták, dolgozni visznek, de a családokat már az érkezéskor szétszakították.”
DEGOB (Deportáltakat Gondozó Országos Bizottság) – 1945. évi jegyzőkönyv (részlet)

„A zsidó lakosságot a kijelölt lakóközetekbe kell összevonni. Az elszállítás rendjéről a helyi hatóságok gondoskodjanak. Az intézkedések végrehajtása során a törvényesség és a közrend fenntartása elsőrendű feladat.” 6163/1944. M. E. rendelet (részlet)

a) Jelölje X jellel a helyes állításokat az összehasonlító táblázatban!

Szempont	Forrás A		Forrás B	
a) Nézőpont	az események végrehajtóinak szemszöge		az állami apparátus szemszöge	X
b) Az események céljának megjelenése	a deportálás végső célja egyértelműen megjelenik		az intézkedések célja nem jelenik meg nyíltan	X
c) Forráskritika	szubjektív, személyes nézőpont	X	történelmileg hiteles, tartalmilag elfedő	X

4 pont

10. A feladat a hidegháború korában a keleti blokk országaira vonatkozik. Oldja meg a feladatot a források és ismeretei alapján! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) „A baráti szocialista országok fegyveres erői segítséget nyújtottak annak az államnak, ahol ellenforradalmi elemek veszélyeztették a szocialista vívmányokat.” (*Szabad Nép című lap cikke*)

b) „A reformfolyamat megszakadt, miután a szövetséges csapatok bevonultak az ország területére, hogy megakadályozzák az ellenforradalmi irányvonal térnyerését.” (*Rudé právo című lap cikke*)

c) „A gdanski hajógyárban kitört munkabeszüntetések nyomán az ország több ipari központjában is sztrájkokra került sor. A kormány képviselői tárgyalásokat kezdtek a munkások küldötteivel, miközben hangsúlyozták, hogy a szocialista rend és a társadalmi stabilitás megőrzése elsőrendű érdek.” (*Trybuna Ludu című lap cikke*)

d) „Több ipari város munkásai tiltakozó megmozdulásokat kezdeményeztek az életszínvonal romlása és a munkanormák emelése ellen. A rend helyreállítása érdekében a hatóságok szükségállapotot rendeltek el, és szovjet csapatok bevonásával felszámolták az ellenforradalmi zavargásokat.” (*Neues Deutschland című lap cikke*)

Írja be a források betűjelét a táblázat megfelelő helyére!

	Az újságcikk-részletben leírt események évszáma				
Ország sorszáma	1949	1953	1956	1968	1980
1.			a)		
2.					
3.					
4.				b)	
5.					c)
6.					
7.		d)			

4 pont

11. A feladat a magyarországi rendszerváltozásra vonatkozik. Oldja meg a feladatokat a források és saját ismeretei alapján! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

1.) - A

- I. A „Mit kíván a magyar nemzet?” című dokumentum a rendszerváltozás politikai céljait fogalmazta meg.
II. A dokumentum követelése között szerepelt a többpártrendszer és a jogállamiság megteremtése.

2.) A

- I. A nagymarosi vízlépcső elleni tüntetések veszélyesek voltak az állampárt számára.
II. A tüntetések civil alapon, pártstruktúrán kívül szerveződtek, és tömegeket mozgattak meg.

3.) C

- I. Az aratási demonstrációk azt mutatják, hogy a rendszerváltozás társadalmi-gazdasági feszültségekre is épült.
II. A magyar agráriumot nem érintette súlyosan a rendszerváltással együtt járó gazdasági modellváltás.

4.) A

- I. A bemutatott képek alapján a rendszerváltozás társadalmi támogatottsága sokrétű volt.
II. A képek politikai, civil, gazdasági és emlékezetpolitikai megnyilvánulásokat is ábrázolnak.

4 pont

12. A feladat a mai magyar állam intézményrendszerre vonatkozik. Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei alapján! Komplex tesztfeladat. (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

Írja a meghatározások mellé az ábrán szereplő megfelelő fogalmat!

a) **polgármester**

b) **képviselő-testület**

c) **jegyző**

d) **polgármesteri hivatal**

e) Melyik állítás NEM helyes a mai magyar önkormányzati rendszerrel kapcsolatban? Karikázza be a betűjelét!

- A) A polgármestert a választópolgárok közvetlenül választják.
B) A jegyző politikai felelősséggel tartozik a választóknak.
C) A képviselőtestület rendeleteket alkothat.
D) A polgármesteri hivatal a döntések végrehajtásában vesz részt.

f) Karikázza be annak a megfogalmazásnak a betűjelét, amely legpontosabban fejezi ki az alábbi állítás tartalmát!

Állítás: „A helyi önkormányzat a törvény keretei között önállóan intézi a helyi közügyeket.”

- A) Az önkormányzat a központi kormány irányítása alatt áll, és annak utasításait hajtja végre.
B) Az önkormányzat saját hatáskörben hoz döntéseket, de tevékenysége jogszabályokhoz kötött.
C) Az önkormányzat autonómiája kizárja az állami felügyelet minden formáját.
D) Az önkormányzat kizárólag végrehajtó szerepet tölt be a helyi szinten.

6 pont

13. A konzervativizmus

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a konzervativizmus eszméjének lényegi vonásait és történelemszemléletét mutatja be.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzít egy, a konzervativizmusra vonatkozó lényeges időbeli elemet (pl. kialakulása már a 18. században elkezdődött; a 19. században terjedt el) és rögzíti, hogy a konzervativizmus Európában alakult ki, vagy köti a bécsi kongresszushoz.	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: eszme, társadalom, hagyomány(ok), tory, értékek stb. K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzít egy lényeges tényt a forrás alapján, pl. a konzervativizmus elutasítja a forradalmi átalakulást, óva int a túl radikális változásokkal kapcsolatban és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz pl. jelentése a „conservare” megőrizni latin szóból származik, támogatja az óvatos reformokat, Edmund Burke a konzervativizmus egyik alapművének szerzője stb.	0-3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzít egy lényeges tényt a konzervativizmus történelemszemléletével kapcsolatban , pl. ragaszkodik a múlt értékeihez, a konzervativizmus – a nacionalizmushoz hasonlóan – súlyt helyez a (nemzeti) történelem ismeretére stb., ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz : pl. a jelenben a hagyományokra kell támaszkodni, alapgondolata a „megőrizve megújítani” elve stb. E2 Rögzít egy lényeges tényt a konzervativizmus sajátosságairól pl. bírálja, károsnak tartja a francia forradalmat, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz : pl. a radikális változások terrorhoz vezethetnek, több irányzata alakult ki, pl. a minden változást elutasító, ókonzervatív irányzat (Metternich) és a fontolva haladásra hivatkozó mérsékelt reformokat támogató irányzat stb.	0-3
Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.		
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM /VIZSGAPONT		17

14. Az első világháború

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a lakosság mozgósításának módszereit mutatja be az antant-országokban.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti , hogy az első világháború 1914-18 között zajlott, és rögzít legalább egy helyszínt az első világháború valamely eseményével kapcsolatban vagy rögzíti a három fő front elhelyezkedését: keleti, balkáni, nyugati.	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. stratégia, mozgósítás, front, hátszág, állásháború/állóháború, propaganda, anyagszűk, hadigazdaság, hiány stb. K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzít egy lényeges tényt a háborús propagandával kapcsolatban pl. a plakátokon az antant országokat jelenítik meg, a szimbólumok az antant-országok nemzeti identitását jelző szimbólumokkal vannak ellátva, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz pl. ezek hangsúlyozzák az országok nemzeti egységét, a háttér a háború borzalmaira utal, az antant országok kormányainak ártatlanságát hangsúlyozzák a háborúval kapcsolatban, a propaganda az érzelmekre hatott, az antant erkölcsi fölényét/győzelmét hirdette.	0-3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzít egy lényeges tényt a mozgósítás módszereivel kapcsolatban, pl. a propagandában a németek barbárságát hangoztatták, beszámoltak az ellenfél által elkövetett atrocitásokról, a lehető legrosszabb színben tüntették fel, a németeket okolták a háború kirobbantásáért, az antant országokat a béke védelmezőiként, védekező félként mutatja be stb. és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz: pl. használták a második ipari forradalom során kialakult technikai lehetőségeket: nyomtatványok, röplapok, plakátok tömeges terjesztése, hírek, katonaindulók közvetítése a rádióban, bevezették a cenzúrát stb. E2 Rögzít egy lényeges tényt a polgári lakossággal szemben alkalmazott intézkedésekkel kapcsolatban, pl. bevezették a kötelező katonai szolgálatot/általános hadkötelezettséget, a termelést a hadiipar szolgálatába állították és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. nőket és gyerekeket bevonták a termelésbe a férfiak helyett, hazafias szervezetek kampányokat folytattak, propagálták a hadikölcsönök jegyzését, adományozásra, önkéntes felajánlásokra, munkára ösztönözték a lakosságot.	0-6
Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.		
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM /VIZSGAPONT		17

15. Magyarország újranepezése

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Magyarország 18. századi újranepezését, annak okait, formáit, irányait és következményeit mutatja be.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a téma legalább két időbeli elemét pl. 1711 a szatmári béke, Mária Terézia uralkodása (1740-80), II. József uralkodása (1780-1790) T2 Rögzíti a téma legalább két térbeli elemét (pl. királyi Magyarország/Magyar Királyság, Határőrvidék, Bánság, Temesköz)	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. népességmozgás, rendelet, király, népesség, stb. K2 Szakszerűen használja a témára vonatkozó fogalmakat: pl. bevándorlás, betelepítés, pestis, természetes szaporodás, adókedvezmény, stb. K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzít egy tényt a térképázattal kapcsolatban: az újranepezítés kereteit a különböző etnikumok bevándorlása és betelepítése adta, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz , pl. megnevez legalább három etnikumot a bevándorlók közül, megemlítve a kibocsátó országot és a letelepedés jellemző régióit/a betelepítés motivációit.	0-3
	F2 Rögzít egy lényeges tényt a szervezett betelepítéssel kapcsolatban , pl. a betelepítések sok esetben szervezett keretek között zajlottak, adókedvezményekkel és új falvak alapításával, az udvar célja volt az adóalap növelése, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz pl.; a betelepített svábok katolikus vallásúak és német anyanyelvűek voltak, a svábok betelepítése segítette a rekatolizációt, a betelepülők adókedvezményekben részesültek stb.	0-3
	F3 Rögzít egy lényeges tényt a forrással kapcsolatban , az elnéptelenedett birtokok nem hoztak jövedelmet, a betelepítésekkel újra művelés alá kerültek a földek, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz pl. megművelhető termőföld állt rendelkezésre, a feltételek vonzóak voltak a túlnépesedett délnémet területekről érkezők számára, a jobbágyok után kilencedet, robotot és egyéb szolgáltatásokat kaptak, hosszú távon biztos és növekvő bevételhez jutottak. stb.	0-3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzít egy tényt a bevándorlással pl. spontán betelepülés érintette a románokat, szerbeket, ruszinokat és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz : pl. megnevez néhány kiinduló és célterületet: ruszinok az Észak-Keleti Kárpátokból stb.	0-3
	E2 Rögzít egy tényt a belső vándorlással kapcsolatban : pl. főleg a szlovákokat érintette a peremterületeken élő magyarság az ország középső részei felé húzódott, főként a korábban elnéptelenedett területekre, és lényegi megállapítást tesz ezzel kapcsolatban pl. a szlovákok nagy számban települtek Dél-Magyarországra/Észak-Nyugati Kárpátokból délebbre vándorolnak, a magyarság többségben maradt a belső területeken, a magyarság etnikai határa beljebb húzódott a Kárpát-medencén belül.	0-3
	E3 Rögzít egy tényt az újranepezés folyamatával és/vagy következményeivel kapcsolatban pl. a 18. században indult meg, miután a török háborúk lezárultak, és a folyamatos pusztítás megszűnt, ennek következtében radikálisan megváltozott a Magyar Királyság etnikai összetétele, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz pl. a magyarság aránya csökkent, kialakultak homogén etnikai tömbök, a legvegyesebb terület a Temesköz lett, ennek következtében a magyarság a központi területeken többségben maradt, bár országos aránya csökkent, az etnikai határvonalak átrendeződtek: a magyarság visszaszorult a hegyvidéki peremterületekről, az etnikai határ „lejjebb húzódott”, belső vándorlás hozzájárult ahhoz, hogy sok térségben kevert etnikai összetétel alakult ki, a közbiztonság és az állami ellenőrzés erősödött, különösen a déli és határ menti területeken, a mezőgazdasági termelés bővült stb.	0-3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését. Azok a rögzítések és megállapítások is értékelhetők, amelyek az „F” vagy „E” szempontoknál szerepelnek az útmutatóban a megoldókulcsban, de ott nem lettek pontozva.	0-3
Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.		
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM /VIZSGAPONT		33

16. A dualizmus kori gazdaságpolitika és vasútfejlesztés

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a dualizmus kori állam szerepvállalását mutatja be a közlekedés fejlesztésében.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a téma legalább két időbeli elemét pl. a dualizmus kora 1867-1918, 1873 Budapest egyesítése, 1896 millenniumi ünnepségek T2 Rögzíti a téma legalább két térbeli elemét (pl. Osztrák-Magyar Monarchia, Budapest, Fiume)	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. infrastruktúra, vasút, szállítás, finanszírozás, gazdaságélénkítés stb. K2 Szakszerűen használja a témára vonatkozó fogalmakat: pl. kamatbiztosítás, államosítás, MÁV, díjszabás, kubikos, tarifa, stb. K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzít egy tényt a képi forrással – Erzsébet-híd terve - kapcsolatban: pl. A dunai hidak építése a kiegyezés utáni tudatos állami gazdaságpolitika része volt, kulcskérdésnek tekintették a közlekedési infrastruktúra fejlesztését, a gyenge belső szállítóképesség bővítése érdekében az állam támogatta a nagy költségű beruházásokat, pl. az út- és hidépítést, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz , pl. hidak – köztük az Erzsébet híd – célja Pest és Buda (1873-tól Budapest) szorosabb közlekedési és gazdasági összekapcsolása/a városi forgalom gyorsítása/a kereskedelem és ipar fejlődésének elősegítése, dunai hidak építése hozzájárult ahhoz, hogy Budapest modern nagyvárossá váljon/betölthesse központi szerepét az ország gazdasági és közlekedési hálózatában stb.	0-3
	F2 Rögzít egy lényeges megállapítást a pályaudvarok építésével kapcsolatban , pl. a pályaudvarok a vasúthálózat központi elemei lettek/ az ország különböző térségeit Budapesten keresztül kapcsolták össze, a budapesti pályaudvarok kiépítése hozzájárult ahhoz, hogy Budapest az ország közlekedési központjává váljon, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz pl. vasúti közlekedés tömeges elterjedése (milliók utaztak vasúton a századfordulóra) megerősítette a főváros gazdasági és társadalmi szerepét, a pályaudvarok Budapest városszerkezetét is átalakították, a vasúti csomópontok környezetében ipari, kereskedelmi és lakónegyedek fejlődtek ki, ami felgyorsította a város növekedését, a pályaudvarok a társadalmi mobilitást is erősítették a vasúti közlekedés olcsóbbá válásával, a vidéki lakosság könnyebben jutott el a fővárosba, elősegítve a munkaerő áramlását és a városiasodást stb.	0-3
	F3 Rögzít egy tényt a forrással kapcsolatban , pl. az államnak aktív szerepet kell vállalnia az ország gazdasági és szellemi modernizációjában, az államnak részt kell vállalnia a közlekedés fejlesztésében, hitelintézetek létrehozásán/az oktatás, iparnevelés, közbiztonság működtetésében, fenntartásában, hangsúlyozza a magángazdaság szabad fejlődésének fontosságát, és lényegi megállapítást tesz pl. nagy súlyt helyeztek a vasút- és közlekedésfejlesztés támogatására, állami beruházásokkal segítettek a modernizációt, Lónyay szövege a liberális gazdaságpolitika és az állami beavatkozás mérsékelt kombinációját tükrözi stb.	0-3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzít egy lényeges megállapítást az államnak a társadalmi és jogi háttér biztosításában játszott szerepével kapcsolatban pl. közoktatás fejlesztése, közbiztonság fenntartása jogi és törvényi háttér megteremtése, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz pl. szakiskolákat hoztak létre, a közbiztonság a gazdasági élet zavartalan működésének alapfeltétele volt, a jogbiztonság és a vállalkozások védelme a fejlődés feltétele volt stb.	0-3
	E2 Rögzít egy lényeges tényt az állam és a magángazdaság együttműködésével kapcsolatban pl. elkerülték a túlzott állami beavatkozást, kezdetben a vasútépítés magántársaságok kezében volt, kiegyezés után az állam a kamatbiztosítással próbálta ösztönözni a magántőkéket a vasútépítésre, az állam garantálta a vasúttársaságok befektetéseinek kamatát, ha azok veszteségesek lettek volna stb. és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz pl. a kamatbiztosítás célja a magántőke bevonása volt a fejlesztésekbe, a kamatbiztosítás megterhelte az államkasszát, az állam végül felhagyott a kamatbiztosítással, a cél a polgárosodás felgyorsítása, a gazdasági növekedés volt, a folyamszabályozás a közlekedés és a mezőgazdaság fejlődését is szolgálta stb.	0-3
	E3 Rögzít egy lényeges tényt a vasútépítés állami fejlesztésével kapcsolatban , pl. az állam létrehozta a MÁV-ot, létrehozták az egységes állami vasúttársaságot, Baross Gábor minisztersége alatt alakult ki a sikeres állami vasútpolitika, a MÁV egységes rendszert teremtett a közlekedésben, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz pl. a MÁV révén az állam közvetlenül irányította a vasútfejlesztést, az áruszállítás és a személyszállítás költségei csökkentek, az állam biztosította az országos vasúthálózat kiépítését, a vasúthálózat elősegítette a gazdaság/a belső piac fejlődését/az ország gazdasági egységesülését, a vasút és a közlekedés fejlesztése elősegítette az agrárexportot stb.	0-3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését. Azok a rögzítések és megállapítások is értékelhetők, amelyek az „F” vagy „E” szempontoknál szerepelnek az útmutatóban a megoldókulcsban, de ott nem lettek pontozva.	0-3
Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.		
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM /VIZSGAPONT		33

Feladat		Pontszám	
		maximális	elért
1.	Kereszténység	4	
2.	Iszlám	4	
3.	Tatárjárás	4	
4.	Angol alkotmányos monarchia	4	
5.	Mohácsi csata	4	
6.	Áprilisi törvények	4	
7.	Polgári állam	4	
8.	Horthy-korszak	4	
9.	Holokauszt	4	
10.	Hidegháború	4	
11.	Rendszerváltozás	4	
12.	Önkormányzatok	6	
	Összesen		
Rövid választ igénylő feladatok összesen		50	
13.	A konzervativizmus	17	
14.	Az első világháború	17	
15.	Magyarország újránépesülése	33	
16.	A dualizmus kori közlekedés fejlesztése	33	
Összesen		50	
I.+II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

Felhasznált képi források:

https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_12_nat2020/lecke_07_017

https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_10/lecke_04_034

<https://tuntetes-archivum.hu/>

https://www.archivnet.hu/a-totkomlosi-dolgozo-parasztok-termenybeadasi-versenyre-hivtak-az-egesz-oroszag-dolgozo-paraszsagat?utm_source=chatgpt.com

<https://proudandtorn.org/>

https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_10_nat2020/lecke_04_013

https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_12_nat2020/lecke_07_017

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Triple_Entente.jpg